

Versio: 3
Päivämäärä: 6.11.2023

3.4.2023

Yksikkö:	142021	Hoito- ja tutkimusohje	Julkinen
----------	---------------	------------------------	----------

Otsikko:	Tuhkarokkopotilaan hoito ja tartunnan torjunta
Laatija(t):	Vänttinen Markku, Vepsäläinen Heidi, Kosunen Anne
Vastuuhlö:	Vänttinen Markku
Hyväksyjä:	Koivula Irma
Kuvaus:	Toimintaohjeet, kun potilaalla epäillään tuhkarokkotartuntaa

Tuhkarokko on poikkeuksellisen tarttuva sairaus. Se tarttuu huoneilman välityksellä ja tartuntaan voi riittää samassa tilassa oleskelu (2 tunnin kuluessa siitä, kun tuhkarokkopotilas on poistunut tilasta).

Mikä on tuhkarokko (THL):

<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit/taudit-ja-mikrobit/virustaudit/tuhkarokko>

Määrittele tartuttavuusaika: 4 vrk ennen ihottuman alkua ja 4 vrk ihottuman puhkeamisen jälkeen

Versio: 3
Päivämäärä: 6.11.2023

Tuhkarokkoa on syytä epäillä potilaalla,

- jolla on kuume ja ihottuma sekä vähintään yksi seuraavista oireista: yskä, nuha tai konjunktiviitti
JA
- joka on äskettäin oleskellut maassa tai alueella, jossa esiintyy tuhkarokkoa
JATAI
- joka on ollut kontaktissa henkilöön, jolla on epäilty tai varmistettu tuhkarokko
- tuhkarokko on erittäin epätodennäköinen, mikäli potilas on saanut kaksi MPR- rokotetta

Tuhkarokkoepäilyn herätessä

- **Eistä potilas välittömästi lisätartuntojen ehkäisemiseksi**

[Ilmavarotoimet](#) ja [kosketusvarotoimet](#)

- Ohjataan alipaineistettuun huoneeseen mieluiten ulkokautta
  - Henkilökunnalle FFP2/FFP3 hengityksensuojain koko altistuksen ajan
  - Henkilöt, joilla ei ole immuniteettia tuhkarokkoa vastaan, eivät osallistu potilaan hoitoon.
- **Varmista diagnoosi mahdollisimman nopeasti** (*ilmoita vastaanottavaan laboratorioon heti tuhkarokkoepäilyn herätessä*)

Mahdollisimman pian oireiden alkamisen jälkeen otetaan

- Seeruminäyte (S-MorbAb, 2815) vähintään 2 ml (otetaan 5 ml:n seerumi-geeliputkeen)
  - lähetteeseen maininta ”akuutin tuhkarokon epäily”
- Nielunäyte (-MorbNhO, 6272) nylonnukka/ dacron/ puuvillapäisellä vanutikulla, joka laitetaan puhtaaseen näyteputkeen tai virusviljelynäytteen kuljetusputkeen

Jos kyseessä on pieni lapsi, otetaan ensisijaisesti seeruminäyte (minimi 0,5 ml) ja jos mahdollista myös nielunäyte.

Toipilasvaiheen II-seeruminäyte otetaan 2–3 viikon kuluttua oireiden alkamisesta:

- Seeruminäyte (S-MorbAb, 2815) vähintään 2 ml (otetaan 5 ml:n seerumi-geeliputkeen).
  - lähetteeseen maininta ”akuutin tuhkarokon epäily”

Versio: 3 Päivämäärä: 6.11.2023

Rokotetun sairastuessa pariseerumeiden välinen vasta-ainenusu varmistaa diagnoosin. Tällöin IgM- luokan vasta-aineita ei useimmiten todeta ja PCR-testi voi jäädä negatiiviseksi.

Tulosta ja täytä lähete: [MPR-lähete](#)

Lähetteessä tulee olla puhelinnumero, johon THL voi ilmoittaa tulokset virka-ajan ulkopuolellakin. Viikonloppuna tai pyhäpäivinä THL:ssa tutkimuksia ei tehdä.

Kiireellisissä tapauksissa ISLABin mikrobiologian laboratorio (puh. 044 7178755, la - su klo 7-15) voi sopia päivystyksenä tehtävästä vasta-ainetutkimuksesta HUSLABin kanssa.

THL antaa vastauksen sen päivän iltapäivänä, kun näyte on saapunut THL:een.

Potilaan kuljetukseen ja hoitoon liittyvien asioiden sekä altistuneiden henkilöiden kartoituksen järjestämiseksi **ilmoita** tuhkarokkoepäilystä heti

- potilaan asuinpaikkakunnan tartuntataudeista vastaavalle lääkärille
- sairaanhoitopiirin infektiolääkärille
- virka-aikana THL:n tartuntatautilääkärille

Suojaa altistuneet:

- Ennen diagnoosin varmistumista selvitä alustavasti taustoja ja kartoita mahdollisia altistuneita henkilöitä tai paikkoja kuten perheenjäsenet, vierailut, terveydenhuollon toimipisteet, päivähoido, oppilaitos, työpaikka (ks. kyselylomake tuhkarokkoepäilyn haastattelun tueksi).
- Laboratoriodiagnoosin varmistuessa kunnan tai sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaava lääkäri käynnistää ja koordinoi altistuneiden jäljityksen, torjuntatoimet, tietojen keräämisen ja tiedottamisen. THL avustaa ja ottaa koordinoituvastuun tarvittaessa.

Hyvä muistaa arvioitaessa henkilön immunitettia

- Ennen vuotta 1965 syntyneet ovat yleensä sairastaneet tuhkarokon
- Vuoden 1975 jälkeen syntyneet ovat yleensä rokotettuja. Tarkista kuitenkin aina, että altistuneella on kahden rokotteen antama suoja tuhkarokkoa vastaan
- Rokotettu henkilö voi myös sairastua tuhkarokkoon, mutta taudinkuva on yleensä selvästi lievempi ja vaikeammin tunnistettava kuin rokottamattomilla

Tärkeää altistuneiden jäljityksessä ja torjuntatyössä

Versio: 3 Päivämäärä: 6.11.2023

- **Ensisijaisesti** pyritään suojaamaan rokottamattomat pikkulapset, sellaiset raskaana olevat ja immuunipuutteiset, joilla ei ole sairastetun taudin tai kahden MPR-rokotuksen antamaa suojaa.

THL:n toimenpideohje:

<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/tuhkarokko/toimenpideohje-tuhkarokkotapauksiin>